1566.

EPISTOLA CVIVSDAM GERMANI IVRIS-CONSVLTI,

AD

Carolum Molinæum Doctorem & Aduocatum Juriſperitiſſimum.

M.D.LXVI.

Case
F
39
.326
1566e

THE NEWBERRY
LIBRARY

71-327

Epiſtola cuiuſ-DAM GERMANI IVRISCONſulti, ad Carolum Molinæum doctorem & aduocatum Iuriſperitiſ.

MAGNVM ſanè dolorem cepi (Carole Molinæe) ex literis quorumdã amicorum, & crebris ſermonibus multorum, quibus ad nos perlatum fuit, & ipſo iam rumore cõfirmatum: te neſcio qua animi inductione apologeticos, vel potius famoſos libellos in Eccleſiam, quam vocant reformatam, ſcripſiſſe: quin etiam typographis nuper excudendos tradiſſe. Iandudum vulgò audieram te aliquid monſtri alere, nec dum tamen mihi per ſuaſeram te monſtroſum hunc partum adhuc educare, quem ſtatim egeſtum,

ſupreſſúmq; fuiſſe intimorum tuorum hortatu ſperabam: ſed cùm intelligam iterum, imò certò ſciam hunc eundem prodigioſum fœtum aut alium multò horridiorem ex te iamprid ẽ parturiente propediem in lucem exiturum, ſimq; imprimis (vt debeo) pacis eccleſiaſticæ ſtudioſiſsimus, & tui, nomine literarũ amantiſsimus, videámq; tuum hoc inſtitutum peſsimi eſſe exempli, & non paucos, graues eoſdémq; pios & doctos viros in hoc non leuiter offendi, maximéq; tuam vicem dolere. Equidem nihil prius faciendũ putaui quám vt te ſummatim & amicè officij tui admonerẽ, meámq; ſententiam (quoad nunc licet per otium) liberè & fideliter explicarẽ. Enimuerò, (Molinæe) quoniam ita ſe res habet, ſatis mirari non poſſum te qui alijs cauere ſoles tam incautè non tantùm à te ipſo, ſed à malis quibuſdam genijs & ſyncophantis deceptum

deceptum fuiſſe, vt nullo modo proſpe xeris quorſum hoc tuum conſilium pro grediatur, & tandem euadat, niſi te ac tui ſimiles Deus Opti. Max. reſpexerit. Non deſunt qui exiſtiment, imò affirment te partim impotentia impetúque animi, partim philautia & ſimultate, aut precio precibûſque eò im pulſum fuiſſe, vt virus acerbitatis tuæ euomeres. Plerique omnes hoc totum vnâ verum eſſe & credunt & dictitant: atque vt ego cum illis breuiter & ingenuè dicam quod ſentio, qui te penitus norunt, & tua negotia familiariter geſſerunt, vix audeant negare te tam iniquo animo tuliſſe cenſuram tuorum errorum à Miniſtris Geneuēſibus & Gallicis factam, vt ex eo tem pore conſpirare, & aliquid in eos ex inſidijs moliri, denique in totius Eccleſiæ reformatæ perniciem iurare non deſtiteris, iracundiāq; veritati & ad-

monitionibus amicorum præpoſueris. Ad hanc demùm impatientiam & vlciſcendi libidinem immoderatam acceſſit importuna quorumdam politicorum (ſi Deo placet) ſollicitatio, qui te iam incenſum vehementius inflammarunt, & in hunc vſque diem inſtigare ac vrgere non ceſſarunt donec te omnino labefactarint, & cum ſecretioribus commentarijs quos abs te iamdiu callidè impetrarunt, denuò apologias iſtas extorſerint, quibus te ridendum omnibus propinent, & Eccleſiam reſtitutam, quoad fieri poteſt, in periculū adducere, aut ſaltem calumnijs ſubijcere conentur. Ehodum *(bone vir) quæ hæc vecordia eſt? quò te is perditum? cui liti vltro ac imprudenter te offers? quibus negotium faceſſere, aut à quibus gratiam hac via inire cogitas? quam tu ſectam aut ſchiſma ipſe meditaris? quónam ſcelere te ipſum obligas?*

adeòne tui es immemor, vt non putes hoc facinus magnum ac memorabile tibi potius infamiæ & dedecori, quàm laudi futurum? aut demùm non impunè abiturum? Etenim cùm à ceremonijs nouæ eccleſiæ Romanæ abhorreas, & abſtineas, eiúſq; ſacra, idololatriã papiſticam paßim & vbiq; appelles, conciliorum, decretorúmque Romanorum authoritatem conuellas, & peßũdes ſedem Romanam, imò ipſam Romam omnibus machinis hoſtiliter oppugnes: Cùm aliquando eccleſiæ renouatæ ſedulò te adiunxeris, in ea Cœnã Dominicam manducaris, cœtus illius palàm & publicè frequens obieris, in eius gratiam edicti Ianuarij comprobationem auidißimè poſtulaueris, eiúſq; politiam & ordinem tantoperè ſis admiratus priuſquam tua peccata velut cenſoria nota animaduertiſſet? Quid plura? cùm etiam nunc veſtigia Mini

ſtrorum vtcumque ſequaris, eorúmque
ri [redacted]tus ſeruare ſtudeas, quando tu tibi
intus canens contra œconomiam ſta-
túmque eccleſiaſticum perſonam pa-
ſtoris & doctoris priuatim & arrogã-
ter ſumis, ſiue (vt alij loquuntur) quã-
do vtriuſque perſonæ ſimiã agis. Quo
ore, quæſó, eis operam tuam locabis,
quorum facta & opiniones non modò
arguis, ſed apertè & ſcripto & voce
damnas, qui tamen contra te pro ſuis
ſuggeſtis & concionibus, quotidie
modò piſtrinum ventilatum & muta-
bile, modò rabulam forenſem, leguleiũ
inanem, fœdifragum ac fidefragum
vociferantur & clamitant, omnibus
horis & locis inuidioſè te tuáque ſcri-
cu pta tradunt, & illudunt? Quo, in-
quam, ore eiuſmodi hominibus propha
nis mercenariũ præconium vẽditabis?
Qua verò fronte, obſecrò, in eos inſur-
ges & inueheris, qui ſuam religionem
omniũ

omnium optimam & antiquiſsimam cuiuis facilè probabunt, & quam tu ipſe meritò improbare nequeas, eóque amplius, quàm tu ipſe quoquo modo hodierno die apud te profiteris? Ec*quod de te iudicium virorum doctorum ex tam varijs contrarijs, aut certè repugnantibus factis conſecuturum putas? Quid inter alias gentes Germania, quid* Francia *de* Carolo *Molinæo* Franciæ *&* Germaniæ Iuriſcon*ſulto ſentiet? Siquidem ex eodem ore calidum & frigidum efflas, aliud ſtans, aliud ſedens loqueris? Quid (amabò) collegæ tui, ac potiſsimùm illi quibus non ita pridem quaſi ſacramento adactus ſanctè pernegabas te ab* Eccleſia *reformata vſquàm deſciuiſſe, aut patrocinium papiſmi vllo modo ſuſcepiſſe, quem tantopere deteſtaris, vt predicas? Quid præterea optimi quíq; de te ſuſpicabũtur, ſi aliud*

in ore, aliud in pectore geras, & altera manu lapidem feras, altera panẽ oſtentes? Quid clientes ab eo patrono expectabunt, qui modò harum, modò illarum partium ſit, fidémque pollicitationibus & commonitionibus animi addictam habeat, neq; ſibi in rebus tam ſeriјs ſatis conſtet? An non vides quæ futura ſit omnium forenſium querela huius accuſationis tuæ? Neſcis porrò interea dum tibi tã citò verba dari ſinis, tibíque nimiùm hoc modo indulges & ſomnia fingis, quantã feneſtram improbis hominibus ad nequitiam patefacias, qui & te, & religionem ludificandi, & tanquam ſui iuris, iniqui malè conſcij, aliquod ſchiſma in Eccleſia Dei renaſcente, malis artibus excitandi vndique cauſam quærunt? Si planè verum eſt quod de te circumfertur, profectò tibi à te ipſo valdè timeo, ac vereor ne quiſ-

quam

quam te ferat amplius: ſi vtroque pede, vt cœpiſti, cla‸dicare, duabúſq; ſellis ſedere pergas, niſi rebus adhuc integris oportunè reſipiſcas, conſiliúmque, & factum primo quoque die mutes, ac quam tu tibi ipſe infamiam inuris, prudenter ac ſubitò ſarcias. Nemini dubium eſt, quin apud omnes tã malè audias, vt non tantùm in malam ſuſpicionem arrogantiæ & ambitionis, auaritiæ & leuitatis, verùm etiam in graue crimẽ præuaricationis & malæ fidei (ne dicam impietatis) miſerè ac turpiter incidas, pœnámque apoſtatæ & ſchiſmatico iurè debitam, in poſterum perſoluas. Vtinam tamen ita de te vltrò ſupplicium ſumas, & ad te redeas, vt hæc prædictio falſa omnino futura ſit. At inſtitui (inquies) Miniſtrorum iuuentum fraudem detegere, meáſque opiniones aduerſus certorum hominum ignorantiam defende-

re,atque hæc eſt mei inſtituti ſumma.

Age verò (Molinæe) faciamus in te ſeuerius quidem à nonnullis inquiſitum: adde, ſi vis, tecum ſummo iure actum fuiſſe. Siccine tamen in nugis tragœdias agere, & in ipſam religionem reformatam ſtomachum erumpere? ſiccine manibus pedibúſq; obnixè omnia facere, mare cœlo miſcere, vt te ipſum quouis modo vlciſcaris? Nominibus commutatis & adumbratis, perſoníſque aliorum interpoſitis, ac tuo libro in fraudem & perniciem præpoſitis, quantùm voles turpitudinem tuam prætextes, attamen mala mens malúſque animus ex tuis mordacibus & inuectis actionibus ſatis apparebit. Vtrùm zelus an ſcelus fuerit ita ſine iudicio & delectu in mores & diſciplinam Miniſtrorum tibi ne quidem de facie notorum, ſcolaſticè & pueriliter declamare

mare

mare, aut aliorum arbitratu quo iure quàque iniuria debachari, multa maledicti & contumeliæ loco ponere, noua crimina in eos comminiſci & exprobrare, illorum rectè facta maliotiosè detorquere, & quaſi nouum opus eis nuntiare, aut certè eorum luminibus officere? Vtrum, inquam, hoc ſit bonū oratorem & theologum, an potius vanum ſophiſtam & theologaſtrum agere; videbunt & iudicabunt ſapientes. Ego verò, cum hæc ita ſint, maximè dubitem quo pacto facilè à tam graui ſcelere poſſis expiari, nec vnquam putem tuum hoc factum à bonis in bonam partem poſſe accipi. Siquid enim habebas quod cum Miniſtris expoſtulares, aut quod in illis illorúmve miniſterio reprehenderes aut deſiderares, id totum prius cum Eccleſia *communicatum oportuit aut moderatè conſulto & Chriſtia-*

nè negotium hoc fide bona tranſigendum fuit, vt ex fiduciæ formula inter bonos benè agier. Quod ſi cenſores tuos alia qualibet via aggredi, quàm contumelioſè & inſolenter exagitare aut contumelijs opprimere maluiſſes, eóſque non vt hoſtes, ſed vt aduerſarios modeſtè & leniter tractare: ſi de facto ipſo diligenter & maturè quæſiuiſſes; nec tam temerè & leuiter tuis percontatoribus & corycæis credidiſſes, Miniſtri rationem ſuarum diſquiſitionum & animaduerſionum ita tibi reddidiſſent, atque adeò ſatiſfeciſſent, vt non modò nullam occaſionem de illis conquerendi, & tecum ſtomachandi, ſed iuſtam tui ipſius accuſandi, tuáque ſcripta retractandi cauſam tibi relictam fuiſſe animaduertiſſes, & poſthac fortaſſe cogeris neceſſariò confiteri. Sed dum præpoſterè & turbulenter omnia geris, ius

ex iniuria facis, clauſis oculis pugnas, tuo more & ingenio viuis: vſque adeò moroſus es ac difficilis, vt neminẽ in colloquium, nedum in conſilium adhibeas, præter quoſdam emiſſarios & adulatores tuos qui tecum eodem animi morbo laborant, tuàque ætate & doctrina in aliorum iacturam aut perniciem abutuntur. Quandiu ita tui arbitrij, & te vno contentus fueris, vt totam Eccleſiam præ te ipſo contemnas: valdè, ita me Deus amet, tibi cauendum eſt ne citò in horrendum Dei iudiciũ incurras, quale illi ſolent ſæpius experiri, qui volũtariè in ſpiritum ſanctum peccant, & ita poſtremũ tuæ fabulæ actum miſerabiliter claudas, tuúmque hoc vltimum tanquam Achitophelis conſilium conſultori peſſimum futurum ſit. Non eſt enim ſapientia, non eſt prudentia aut conſilium aduerſus Dominum,

qui huiuſmodi Cemeiticas & Balaamicas imprecationes ferè in vſum ſui populi, & in caput atque exitium ipſius authoris & imprecatoris ſolet conuertere. Miniſtri autem eccleſiæ reformatæ non tantùm ſibi tribuunt quantùm tu tibi arrogas, vt ſe vel Deos, vel Angelos exiſtiment: homines ſe eſſe agnoſcunt, humani à ſe nihil alienum putant, vt refellere ſine pertinacia, ita refelli ſine iracundia parati ſunt, atque etiam vtilitatem ex inimicis ipſis capere norunt. At humanitatis & religionis ratio poſtulabat, vt eos humaniter & religioſe commonefaceres, atque ex præſcripto verbi Dei conuinceres, aut te ab eis argui, admoneri, cōuinci facilè patereris. Quãquã, etiã ſi vera eßet quæ in illorum collegiũ nimis impudenter & malitioſe iactas, par pari referre

poßunt,

poſſunt, quòd te viciſsim remordeat, atque vrat, ſi tuis te colori bus vellent pingere: Ac tibi de multis illa meritò reponerent ædibus in noſtris quæ praua aut recta gerantur: Item hæc alia, Ejice prius trabem ex oculo, &c. Conueniet nulli qui ſecum diſsidet ipſe Im pedit ira animum, &c. Quo teneam vultu, &c. Turpè referre pedem, &c. Video meliora, proboque: deteriora ſequor, &c. Cætera noſti quæ mihi in mentem veniunt, & in hanc ſententiam commodè afferri poſſent, niſi ea longius commemorare, & pigeret & puderet: q ſciens ac lubens prætermitto, vt tuo pudori tantiſper ipſe parcã, dum te huius inſtitutæ declamationis & inuectionis pœniteat. Verùm quoniam res ipſa loquitur, & falſa, fictá que ſunt omnia maledicta & conuitia, quæ ſimulatione virtutis in Miniſtrorum cœtum audacter ac impiè con-

geris & conijcis, vt facilè erit demonſtrare, ſatis habent ipſi quod tuis obiectionibus & calumnijs reſpondeant, & quo pacto ſuam non tantùm doctrinam & diſciplinam aſſerant, ſed innocentiam ipſam coram æquis iudicibus tueantur ac ſuſtineant: ipſaque defenſio per ſe neceſſarijs rationibus & argumentis nititur: maledictis certare nec placet, nec opus eſt. Scito tibi rem eſſe non ſolùm cum Miniſtris iuuenibus Gallis qui ante pilos ſapiunt, & maturè ſenes facti ſunt: ſed etiam cum plurimis omnium nationum & ordinum viris, & ſenibus maximè religioſis ac eruditis, qui ſunt eiuſdem confeſſionis ac fidei, quos tamen omnes & ſimul eodem libello in idem iudicium & diſcrimen ambitioſè & petulanter adducere conaris. Sed de his hactenus, ne longior ſim quā putabam, & quàm epiſtolæ ratio exigit,

ne

néve illi palmam videar præripere, qui Miniſtrorum partes omninò defendere, litem ſuam facere, te tuo gladio iugulare conſtituit, quique bellas apologias tuas ſigillatim & ſubtilter excutiet, cùm primùm operi tanquam faſtigium impoſueris, & in manus noſtrorum integræ peruenerint: tantùm abeſt vt Miniſtri rebus ſuis diffidant, aut multũ à te ſibi metuant. Hoc tantùm moneo, & hortor ne Camarinam moueas, aut contra ſtimulum calces, periculo Ecebolij ſophiſtæ, aliorúmque deſertorum fidei exemplo ſapias, aliorum inſania fruaris, quam maximè noris artem in hac te exerceas, tãti delicti veniam à Deo tempeſtiuè petas, atque mox cum illis, quibus iniquè, ne dicam nefariè maledicis, in gratiam redeas.

Poſtremò, hanc cohortationem

feſtinanter & defuctorie ſcriptam, æqui bonique facias. Faxit Deus vt tibi ſit mens ſana in corpore ſano.

Bene vale.

THE
NEWBERRY
LIBRARY